

LAMPAIDEN KANTAKIRJAOHJESÄÄNTÖ Texel-rodulle

Lampaiden Kantakirja koostuu pääosastosta ja lisäosastosta, Pääosasto on jaettu neljään luokkaan: perusluokka ja ns. varsinainen kantakirja eli arvoluokat I, II ja III. Kantakirjarekisteriin perusluokkaan otetaan eläimet polveutumistietojen perusteella. Näille eläimille ei ole vielä tehty arvosteluja. Perusluokkaan merkitty eläin voidaan siirtää arvoluokkaan, mikäli se täyttää asetetut vaatimukset. Kantakirjan arvoluokkiin I, II ja III pääsee siirtymään jalostusarvostelun kautta.

Lisäosastoon voidaan ottaa myös eläimiä joiden polveutuminen ei ole tunnettu, mutta jotka täyttävät rodun ominaispiirteet ja vaatimukset sekä ovat merkitty virallisin korvamerkein

Pääosasto

Kaikki syntyvät ja tuodut tuotosseurantaan ilmoitetut lampaat rekisteröidään kantakirjattavaksi.

Kantakirjarekisterin pääosasto muodostuu eläimistä jotka ovat merkitty virallisin korvamerkein ja joiden vanhemmat ja isovanhemmat tunnetaan sekä ovat merkitty kantakirjan pääosastoon. (Poikkeuksena lisäosaston kautta lisättävät naaraat).

Puhdasrotuinen on eläin, jonka vanhemmat vähintään kahdessa suoraan takanevassa polvessa ovat kyseistä rotua. Kun puhdasrotuiset eläimet saavat tuloksia ne jalostusarvostellaan (aikaisintaan 1-2 vuotiaana). Jalostusarvostelu tehdään lammastilalla tai arvostelutilaisuudessa. Pöytäkirja toimitetaan ProAgrian jalostusvastaavalle joka tekee päätöksen kantakirja luokituksesta ja antaa kantakirjanumeron.

Varsinaisessa kantakirjassa on kolme luokkaa I, II ja III. Eläimen kantakirjaluokkana käytetään arvioitavista osa-alueista muodostuvien luokkien keskiarvoa.

Tuodut eläimet kantakirjataan siihen pääosaston luokkaan jonka vaatimukset se polveutumistodistuksen mukaisesti täyttää huomioiden alkuperämaan kantakirjaluokat.

Nuoret eläimet

Nuoret arvostelemattomat eläimet otetaan kantakirjarekisteriin polveutumistietojen perusteella. Näille eläimille ei ole vielä tehty arvosteluja.

Lisäosasto

Kantakirjan lisäosastoon merkitään sellaiset eläimet, jotka eivät mm. polveutumisen osalta täytä pääosastoon merkitsemisen edellytyksiä, mutta jotka täyttävät rodun ominaispiirteet ja vaatimukset sekä ovat merkitty virallisin korvamerkein. Naaras siirtyy pääosastoon, kun sen emä ja emänemä ovat lisäosastossa ja isä, isänisä ja emänisä pääosastossa.

Risteytyksien jälkeläiset voivat siirtyä lisäosastosta pääosastoon samojen kriteerien mukaisesti kuin eläimet, joiden polveutuminen ei ole tunnettu. Naaras, jonka emä ja emänemä on merkitty kantakirjan lisäosastoon ja jonka isä, isänisä ja emänisä on merkitty kantakirjan pääosastoon, tulee katsoa puhdasrotuiseksi naaraaksi, joka täyttää kantakirjan pääosastoon merkitsemisen edellytykset.

Eläintenpitäjien yhdenvertainen kohtelu

ProAgrian Lammaspalveluita voivat ostaa kaikki Suomessa sijaitsevat lampaan ja vuohen kasvattajat. Eläinten kantakirjaan merkitseminen on riippumaton esim. eläimen omistajasta, alkuperämaasta jne. seikoista. Jalostuseläimiä voivat ostaa tuotosseurantatiloilta kaikki lampaanpitäjät. Asiantuntijaverkosto on kokomaan

kattava, jolla taataan että palvelut ovat kaikille saatavilla. Työntekijöitä koulutetaan säännöllisesti, yhtenäisten palveluiden varmistamiseksi.

TEXEL- ROTU

Ominaisuuspiirteet

Texel- rotu on alkuperältään Hollantilainen. Eläimet ovat keskikokoisia, tiivisrunkoisia, erittäin lihaksikkaita ja sarvettomia. Väri on valkoinen tai blue (harmaa-musta). Sierainten ympäryys on tumma. Rotu on sikiävyydeltään keskinkertainen. Teuraslaatu on erinomainen ja teurasprosentti erittäin korkea. Villa on keskihienoa ja tiheää.

Jalostustavoitteet

Texelin jalostuksessa pyritään hedelmällisyysominaisuuksien ja edelleen lihantuotanto-ominaisuuksien parantamiseen niin, että ruhon laatu vastaa teollisuuden ja kuluttajien toiveita. Tärkeimpiä jalostettavia ominaisuuksia ovat kasvunopeus sekä teuras- ja hedelmällisyysominaisuudet.:-

Varsinaisen kantakirjan vaatimukset:

Puhdasrotuinen texel-lammas voidaan hyväksyä kantakirjaan sen täyttäessä seuraavat yleisvaatimukset:

- Lammas on yksivärinen. Päässä voi olla tummaa pigmenttiä.
- Rakenne on hyväksyttävä
- Pässä on siitoskykyinen
- Uuhi on ainakin kerran karitsoinut

Ominaisuuskohtaiset arvoluokkavaatimukset

1.**Rakenne:** Rakenne arvostellaan visuaalisesi. Lihaksikkuus on rodulle tyypillinen ominaisuus; selkä ja paistit ovat erinomaiset.:- Virheinä pidetään huonoa liikuntakykyä ja ahtaita hengitysteitä.

2.**Koko** arvostellaan painojen mukaan seuraavasti :

<u>Alle 2-vuotiaat lampaat:</u>	<u>Pässit</u>	<u>Uuhet</u>
I arvoluokka, elopaino vähintään	75	55
II arvoluokka, elopaino vähintään.	70	50
III arvoluokka, elopaino vähintään	65	45

<u>Yli 2-vuotiaat lampaat:</u>	<u>Pässit</u>	<u>Uuhet</u>
I arvoluokka, elopaino vähintään.	90	65
II arvoluokka, elopaino vähintään.	80	60
III arvoluokka, elopaino vähintään	75	55

Eläimen tulisi olla arvosteluhetkellä kuntoluokassa 2-4. Kantakirja-arvostelun yhteydessä voidaan lisäksi ottaa runkomittoja lampaan mittausohjeen mukaisesti eläimen koon ja rakenteen määrittämisen tueksi.

3. **Villan** tasaisuus on rodulle tyypillinen ominaisuus. Villaa arvosteltaessa huomioidaan villavirheet.
4. **Sikiävyys** arvostellaan arvoluokkiin seuraavasti:

Uuhet

- I arvoluokka uuhi kerran kantaneena on antanut vähintään 2 elävää karitsaa tai useamman kerran karitsoineena keskimäärin 1,7 karitsaa.
- II arvoluokka uuhi kerran kantaneena on antanut vähintään 2 karitsaa, joista toinen elävä tai useamman kerran karitsoineena keskimäärin 1,6 karitsaa.
- III arvoluokka uuhi useamman kerran kanteena on antanut keskimäärin 1,3 karitsaa.

Pässit

Pässeillä sikiävyys arvostellaan emän ja isänemän sikiävyyden keskiarvon perusteella edellä mainituin arvosteluperustein. Vanhemmilla päseillä otetaan lisäksi huomioon tyttärien sikiävyys.

5. **Emo-ominaisuudet** ilmaisee karitsatuotos

Uuhen emo-ominaisuuksia kuvaa sen 6 viikon ikäisenä punnittujen karitsoiden yhteinen paino (A42, eri vuosien keskiarvo), jota kutsutaan karitsatuotokseksi. Emo-ominaisuuksien arvoluokat määräytyvät karitsatuotoksen mukaan seuraavasti:

<u>Uuhet</u>	<u>6 vk</u>
I arvoluokka, karitsatuotos vähintään.	35 kg
II arvoluokka, karitsatuotos vähintään	28 kg
III arvoluokka, karitsatuotos vähintään.	20Kg

Pässit

Arvostelu suoritetaan emän ja isänemän karitsatuotosten keskiarvon perusteella edellä mainituin rajoin. Vanhemmilla päseillä otetaan huomioon myös tyttärien karitsatuotos.

Järjestelmät, joita hyödynnetään eläinten yksilöintiä ja polveutumista koskevien tietojen saamisessa.

Kaikki lammastilat suomessa noudattavat Eviran merkintäjärjestelmää. Tämä takaa eläimen yksilöllisen tunnistamisen, joka seuraa sitä koko eläimen eliniän. Epäilyttävissä tilanteissa haastatellaan tuottajaa ja voidaan ottaa dna-kokeita eläimen polveutumisen varmistamiseksi.

Eläinten omistaja itse tekee poikimisilmoituksen eli rekisteröi lampaat nettisovelluksen kautta. Tuotosseurantaohjelmasta eläimen perustiedot siirtyvät suoraan rajapinnan kautta Eviran rekisteriin ja samaten Eviran rekisteristä tuotosseurantarekisteriin.

Karitsat merkitään viimeistään kuuden kuukauden iässä yhdellä FI tunnuksellisella korvamerkillä. Tilat jotka laittavat FI-merkit myöhemmin käyttävät lovia tai muita merkintätapoja yksilöiden tunnistukseen. Tuotosseuranohjelman tietokanta ja ohjelmistotuki sijaitsevat Maatalouden Laskentakeskuksessa.

Tiedot tuotos ja tulostietojen hyödyntämistä koskevista järjestelmistä

Tuotosseurantajärjestelmään kuuluvat tilat tallentavat virallisia tuotostietoja ohjelmistoon (muun muassa karitsoiden 3pv, 6vk paino, 4 kk paino, aikuispaino, teuraspainot, teurasprosentit, ulkomuotoarvostelu, lihasmittaus tulokset, villaarvostelutiedot, tallennetuista tiedoista lasketaan tuloksia (mm. vuonuekoko, elinikäistuotos, bruttokasvu, nettokasvu). Karitsoiden 4 kk:n painojen pohjalta määritetään BLUP-eläinmallimenetelmällä kaikille puhdasrotuisille lampaille jalostusarvot. Ennen laskentaa painot korjataan iän suhteen kullekin rodulle erikseen. Laskennassa otetaan huomioon kaikki sukulaistiedot sekä rodun, tilan, sukupuolen, karitsuekoon ja emän iän vaikutus.

Tiedoista ajetaan yksilökohtaisia, tilakohtaisia, alueellisia ja valtakunnallisia yhteenvetoja. Valtakunnalliset tulokset julkaistaan vuosittain ProAgrian ja Suomen Lammasyhdistyksen toimesta.